

ПРИМЕДБЕ НА НАЦРТ ЗАКОНА О ДОПУНИ ЗАКОНА О ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ

Нацртом Закона о изменама и допунама Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – др. закон, 101/11, 38/12 – УС, 121/12, 101/13, 111/14 – УС и 117/14), у члану 77. се додају ставови од 2. до 7. који гласе:

„У поступку избора заменика јавног тужиоца који се први пут бира за обављање функције у основном јавном тужилаштву врши се и провера стручности и оспособљености кандидата.

Стручност и оспособљеност кандидата из става 2. овог члана врши се спровођењем испита који организује Државно веће тужилаца.

Оцењивање испита из става 3. овог члана изражава се оценама од 1 до 5.

Кандидат за заменика јавног тужиоца који је завршио почетну обуку на Правосудној академији није дужан на полаже испит из става 3. овог члана.

Оцена са испита из става 3. овог члана изједначена је са завршном оценом почетне обуке на Правосудној академији.

Државно веће тужилаца прописује програм и начин полагања испита из става 3. овог члана.”

Стручност и оспособљеност кандидата за избор на правосудне функције су критеријуми за избор на правосудне функције који у нашем позитивном законодавству постоје дуги низ година. Али, увођење испита за све који нису завршили почетну обуку на Правосудној академији, у сврху провере да ли су стручни и оспособљени за обављање тих функција, у директној је супротности како са одлукама Уставног суда ИУз број 497/2011 од 6. фебруара 2014. године (објављена у „Службени гласнику РС”, број 32/14 од 20. марта 2014. године) и УС ИУЗ број 428/2013 од 12. јуна 2014. године (објављена у „Службеном гласнику РС”, бр. 111/14 од 15. октобра 2014. године), тако и са одредбама чланова Закона о јавном тужилаштву.

Подсећамо:

Одлуком Уставног суда УС ИУЗ број 428/2013 од 12. јуна 2014. године, објављеној у „Службеном гласнику РС”, бр. 111/14 од 15. октобра 2014. године, друга реченица члана 75. став 2. Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС”, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 78/11 – др. закон, 101/11, 38/12 – УС, 121/12 и 101/13), која гласи: „Државно веће тужилаца дужно је да приликом предлагања кандидата за избор заменика основног јавног тужиоца, предложи кандидата који је завршио почетну обуку у Правосудној академији, у складу са посебним законом.”, **престала је да важи**. Оваква одлука Уставног суда је уствари последица Одлуке Уставног суда ИУз број 497/2011 од 6. фебруара 2014. године, објављене у „Службеном гласнику РС”, број 32/14 од 20. марта 2014. године, којом су одредбе члана 40. ст. 8, 9. и 11. Закона о Правосудној академији („Службени гласник РС”, број 104/09), престале да важе. У образложењу наведене одлуке, између осталог, наведено је да се законом не може обавезивати Високи савет судства и Државно веће тужилаца да обавезно предлажу Народној скупштини за први избор за правосудне функције кандидате који су завршили

почетну обуку на Правосудној академији, али да се законом могу прописати правила на основу којих би Високи савет судства, односно Државно веће тужилаца, посебно вредновали завршену почетну обуку на Правосудној академији, у поступку предлагања кандидата који се први пут бирају на правосудне функције.

Пажљивим читањем датог образложења одлуке Уставног суда којом су проглашена неуставним ранија дискриминаторска решења у Закону о судијама и Закону о јавном тужилаштву (да су Високи савет судства /ВСС/ и Државно веће тужилаца /ДВТ/, дужни да приликом предлагања кандидата за избор за судије и заменике јавних тужилаца, предложе кандидате који су завршили почетну обуку у Правосудној академији /ПА/), никако се не може закључити да је увођење испита за проверу стручности и оспособљености за одређену категорију кандидата за избор, дужност законодавца, нити се сврха оспорених одредби може образложити цитирањем делова тих одлука Уставног суда, ма колико да су ове стилски уобличене, нарочито уколико се цитирају ван правог контекста. Наиме, у образложењу поменутих одлука Уставног суда је, између осталог, наведено да се законом не могу обавезивати ВСС и ДВТ да обавезно предлажу Народној скупштини за први избор за правосудну функцију кандидате који су завршили почетну обуку на ПА, али да се законом могу прописати правила на основу којих би се посебно вредновала завршена почетна обука на ПА. Стога, увођење испита за проверу стручности и оспособљености не произилази из образложења одлука Уставног суда, па није јасно на основу чега је Министарство правде дошло на идеју поново увести дискриминацију, предлагањем посебног испита само за одређене категорије кандидата, пошто је евидентно да је сврха одлука Уставног суда била управо супротна - да се, отклањањем дискриминаторских критеријума, омогући кандидатима који испуњавају све законом прописане услове да остваре своје Уставом зајемчено право на ступање на јавне функције под једнаким условима из члана 53. Устава РС.

Даље, када се предложене измене закона доведу у везу са одредбама Закона о правосудној академији, постаје јасније колико је предложено решење дискриминаторско, нелогично и неправично. Према члану 35 Закона о Правосудној академији, програм почетне обуке обухвата примену материјалних и процесних закона, судску и тужилачку праксу, стандарде судијске и тужилачке етике, међународне правне стандарде, унутрашњу организацију рада судова и тужилаштва, научне и стручне радове у области домаћег и међународног права, као и вештине судског и тужилачког посла. Програм почетне обуке утврђују ВСС и ДВТ, на основу предлога који је утврдио Програмски савет, а усвојио Управни одбор ПА. Почетна обука траје две године, почиње 1. октобра и састоји се од теоријског и практичног дела у области уставног, грађанског, кривичног и прекршајног права, као опште и професионалне културе. Практични део почетне обуке обавља се у суду, јавном тужилаштву, као и у другим државним органима, адвокатским канцеларијама и другим организацијама. Време трајања обуке за сваку област утврђује се програмом почетне обуке. Теоријски део обуке се одвија кроз обраду одређених тематских целина у организацији Академије, а практични део кроз рад у правосудним органима под надзором ментора и кроз рад у институцијама изван правосуђа. **Оцењивање почетке обуке (која се иначе обавља у суду и тужилаштву), према члану 36. ставови 1 и 2 цитираног закона, врши се тако што, по завршетку сваког дела почетне обуке, ментор и предавач из тог дела обуке дају оцену од 1 до 5. То значи да предметне оцене, у ствари, представљају мишљења ментора.** Рад у институцијама изван правосуђа се не оцењује. Одредбама чл. 37 став 1 и 2 наведеног Закона

прописано је и да, по завршетку почетне обуке, корисници исте полажу завршни испит на коме се **искључиво проверавају практична знања и способности** стечена на почетној обуци за обављање посла судије прекршајног суда, основног суда и заменика јавног тужиоца у основном тужилаштву, а оцењивање завршног испита изражава се оценама од 1 до 5. На крају почетне обуке корисник исте добија завршну оцену која представља збир оцена добијених за поједине делове обуке и оцене са завршног испита (чл. 38 поменутог закона). Из овога произилази да корисници почетне обуке на ПА фактички и немају никаву проверу теоријског знања, а и поред тога се, као кандидати за правосудне функције изузимају од провере стручности и оспособљености на испиту који, према законским новелама на које имамо примедбе, организују ВСС И ДВТ. Тиме је почетна обука на ПА поново постављена као пресудан услов за вредновање стручности и оспособљености приликом предлагања кандидата за први избор за судију прекршајног и основног суда и за заменика јавног тужиоца у основном јавном тужилаштву.

Са друге стране, у истим оним институцијама у којима корисници почетне обуке ПА обављају ту "почетну обуку" – судовима и тужилаштвима, раде судијски и тужилачки помоћници, који такође аплицирају на правосудне функције. При томе, они своје радне задатке извршавају у стварним предметима, почев од предузимања конкретних процесних радњи у поступцима, па до израда коначних верзија судских и тужилачких одлука. Провера и вредновање њиховог рада врши се по квалитативним и квантитативним мерилима и критеријумима четири пута годишње и то од стране судија или већа, односно заменика јавног тужиоца за које раде, а на крају године добијају и коначну оцену рада.

Стога није јасно којим разлозима се предлагач измена и допуна сета правосудних закона руководи када је кориснике почетне обуке ПА опет ставио у повлашћени положај, поново дискриминишући све остале који желе да аплицирају за правосудне функције, а који испуњеност услова о стручности и о оспособљености морају да доказују полагањем испита. Ово посебно када се узме у обзир да је опште позната чињеница да програм почетне обуке, као ни полагање завршног испита, нису на законом предвиђен начин верификовани од стране ВСС и ДВТ, да Правилник о полагању завршног испита није јавно објављен и учињен доступним јавности, да завршни испит корисника почетне обуке у пракси представља симулацију суђења и да смернице које је усвојила Радна група за израду смерница за реформисање и развој ПА нису испоштоване првенствено од стране Правосудне академије као институције у чијем интересу су и донете. Имајући у виду изнето, остаје спорно је због чега се почетној обуци на ПА даје предност, јер је изостало логично и објективно прихватљиво објашњење због чега се категорија кандидата са ПА ставља у повлашћенији положај у односу на све остале.

Све напред наведено изискује и појашњења у вези неких практичних последица које ће проистећи из предложених законских решења, уколико буду усвојена:

- да ли ће нпр. адвокати са више од 20 година рада у струци, правници који обављају послове заступања за своје послодавце (почев од подношења тужбе или другог иницијалног акта, заступања на рочиштима, писања жалбе и сл.), професори правног факултета, судијски и тужилачки помоћници и сл., у духу "изједначености" свих кандидата за први избор, на испиту симулитрати суђења без обзира на чињеницу да у реалном животу учествују на стварним суђењима заступајући интересе странке,

послодавца или државног органа у коме су запослени? (Ово посебно имајући у виду да је завршни испит у виду симулације суђења заправо једини испит који као такав полажу корисници током почетне обуке?)

- да ли ће кандидат који истовремено конкурише за носиоца правосудне функције за основне инстанце и за више инстанце (вишег, апелационог или републичког ранга) бити у обавези да полаже испит и како ће у том случају испит бити вреднован, имајући у виду да кандидат за више инстанце није у обавези да на овај начин доказује стручност и оспособљеност?
- како ће се, у контексту предложених измена сета правосудних закона, вредновати прибављени подаци и мишљења о стручности, оспособљености и достојности кандидата, које су ВСС и ДВТ у обавези да прибаве?
- да ли ће кандидати који више пута учествују на конкурсима за избор за судије основних и прекршајних судова и за заменике јавног тужиоца у основном јавном тужилаштву, сваки пут морати да полажу испит?
- због чега правници са више година искуства у правној струци морају да полажу испит ради провере стручности и оспособљености уколико се први пут бирају за судије основних и прекршајних судова и за заменике јавног тужиоца у основној инстанци, а стручност и оспособљеност не морају на овај начин да доказују уколико се први пут бирају у више инстанце?

Овим путем желимо да укажемо предлагачу закона да, руководећи се методологијом стихијског исправљања учињених пропуста, предложеним решењима и даље не одступа од суштинског давања предности лицима са завршеном обуком на ПА, чиме се истовремено вређају Уставом и законом зајемчена права других кандидата. Залажући се за владавину права и начело поделе власти, верујући да ће предлагач закона схватити да наша залагања нису утемељена на личним интересима нити на заштити права појединаца, већ на моралним и законским начелима која смо усвајали током вишегодишњег стручног усавршавања и оспособљавања, надамо се да ће спорни Нацрти закона о изменама и допунама Закона о судијама и Закона о јавном тужилаштву бити повучени из процедуре. Налазимо да би смо без увођења тих измена барем у неком смислу били у равноправном положају. Уколико Министарство правде ипак остане на становишту да је целисходно да у правни поредак врати недавно отклоњене дискриминаторске одредбе, бићемо поново принуђени да се обратимо надлежним домаћим и међународним институцијама.